

NAPREJ

Glasiilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V marcu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Kapitalizem hoče požeti, kar je vlada nasejala.

(OBUPANO DELAVSTVO SE POSLUŽUJE SKRAJNEGA SREDSTVA.)

Vrhnika, 6. marca. (Izv.) Tukaj je izbruhnila stavka v konzervni tovarni »Impex« (Legvart). Mir se nikjer ne kali.

Vrhnika, 6. marca. (Izv.) V tukajšnji usnjarski tovarni »Indus« je delavstvo danes stopilo v stavko, ker je podjetnik (g. katoliški socialc Pollak!) vrzel glavnega zaupnika na cesto in ker se ne drži

tarife, ki je bila sklenjena pri Industrialni zvezi in ki je bila obvezna za vsa usnjarska podjetja na Slovenskem. Stavka je popolna.

Gorje pri Bledu, 6. marca. (Izv.) V tovarni za lesne izdelke »Vintgar« je delavstvo radi nevzdržnih razmer in odpustitve delavskih zaupnikov proglašilo stavko.

(Gl. še med Dnevne vesti.)

Bistvena razlika.

Nismo se strinjali s člankom sodr. Filipa Uratnika, vendar smo ga objavili v nedeljo brez izpremembe, ker ima vsak mislec pravico, da objavi svoje misli v lastni obliki, če prevzame s podpisom odgovornost zanje.

Čutimo pa dolžnost, da čitateljem takoj povemo, s čim se v tistem članku ne strinjamo, to tem bolj, ker se nam zdi, da je Uratnikova zmota bistvena, in jo je torej treba takoj ugotoviti. Dokler bodo pri naših najboljših sodrugih obstojale take bistvene zmote, je nemogoče, da se proletariat združi, kakor je potrebno.

Bistvo zmote je v Uratnikovi trditvi, da mora biti politika delavske stranke rezultanta vsega tega, kar množice upajo in verujejo.

To ni prav! To je lahko klerikalna ali pa tudi komunistična politika, ki se poslužuje demagogije, ki izrablja ljudsko nevednost, kratko: ki vodi ljudstvo za nos.

Politika resne delavske stranke se ne sme prav nič udajati trenutnim razpoloženjem neorganizirane množice! Pa prav nič ne! Kakor hitro se jim začne udajati, že izgube vaje iz rok poklicani odgovorni odbori, bodisi ker jim jih prevzamejo neodgovorni kričači, ki znajo izkoriščati trenutno razpoloženje množice proti tej množici sami, bodisi ker se neorganizirana množica vajejim sploh ne poda, marveč skače po lastnem nagnenju (ne preudarku!) zdaj daleč na desno, zdaj zopet daleč na levo.

Za prvo in drugo imamo nešteto slučajev. Ker govori sodrug Uratnik o ljubljanskem protidraginjskem shodu, navajamo za prvo in drugo po en primer s tega shoda.

Prvo so zagrešili komunisti. Ker je to znana njih taktika, ne moremo soditi, ali so storili to kot plačani zapeljivci ali kot zapeljani fanatiki. Tudi treba ni, ker je razloček le zanje važen, za njih vest, dočim je za proletariat prav vse eno, ali so mu škodovali iz hudobnosti, ali iz neumnosti.

Njih neumna in škodljiva taktika izvira iz nezmožnosti vršiti počasno, trudapolno in nehvaležno organizacijsko

delo. Zato pravijo: »Čemu to? Delavnega ljudstva je 99%, če hočemo, že jutri lahko prekucnemo kapitalistični red. Z nami pojde vseh 99%, ker vsi trpe in vsi hočejo boljših razmer. Tudi vojaki! Kajti tudi vojaki trpe in so naši bratje; kadar pojde zares, ne bodo streljali na nas.«

Tako mislijo in po tem tudi delajo. Med ljudstvo nosijo revolucijo, ki jo pa razumejo samo kot zunanje dejanje, ki ne potrebuje notranje preobrazbe našega mišljenja in čustvovanja. Prekucniti hočejo sedanji red, ne meneč se za to, kaj bo potem, če ne bo še hujše morebiti. Kadar se jim ponesreči kak prekucniški poskus, kakor se mora ponesrečiti vsaka akcija, ki ni vseobsežna in dobro organizirana, potem se čudijo, kako da niso zmagali, in zyračajo krivdo na »izdajalce«, ki jih iščejo vsepovsod, namesto da bi se vprašali: »Kako to, da so naši bratje na nas streljali?«

Ne vprašajo se, ne gredo vase, marveč se skrijejo po luknjah, kjer kuhajo svojo lezo in čakajo, da svet malo pozabi na njihovo otroško neumnost — potem gredo pa zopet po shodih prodajat svojo revolucionarnost in — mučeništvo.

Tako je nastopil na protidraginjskem shodu tudi Makuc. Čuden mučenik, še bolj čuden revolucionar, najbolj čudna je pa bila njegova revolucija. Mučenik ni, ker ima službo kakor prej, mučeniki so tisti na pokopališču in njih zaostali, ki nimajo kruha, mučeniki so tudi tisti železničarji, ki še zdaj nimajo službe.

Revolucionar ni, ker je bil sprejet nazaj v službo prej, nego njegovi tovariši železničarji. Pravi revolucionarni voditelj bi odklanjal pomiloščenje, dokler niso pomiloščeni vsi, ki so zgubili službo pod njegovim voditeljstvom.

O njegovi resoluciji pa ne bomo več zgubljali besed. Na tisti shod, ki je iskal stvarne poti iz bede, je spadala kakor pest na oko. Kdor tega še ne ve, naj jo še enkrat prečita, objavili smo jo, da jo ljudje spoznajo, čeprav imamo malo prostora. Kdor še zdaj upa na komunistično revolucionarnost, naj prečita to resolucijo še enkrat, da ozdravi!

Vendar je ljudstvo tudi temu govorniku ploskalo! Res je, da je odšla polovica takoj, ko je nastopil, pa niso odšli vsi zaradi obeda, mnogo jih je šlo, ker

ne marajo imeti sploh posla s takimi govorniki. A tudi tisti, ki so ostali, so bili resni ljudje, ki so ploskali le ostremu, korajžnemu in glasnemu govorniku, ne pa vsebini njegovega govora. Toda ploskali so in Makuc je bil prepričan, da je zmagal! In res bi bil zmagal, če bi ne bilo — 22 organizacij. Potom teh in njih vodstva (akcijskega odbora) je ostala zmaga pri resni stvari, sicer bi se bil shod razblinil in kapitalist bi se nam — smejali.

Rezultanta vsega tistega, kar množice upajo in verujejo, je enaka veliki ničli, če te množice niso organizirane, če ne mislijo s skupno glavo, ki jo mora tvoriti njih odgovorni odbor.

Ljubljanski protidraginjski shod je v tem zopet dokazal, da se dajo neorganizirane množice od neodgovornih, toda zgovornih kričačev zapeljati, ker podleajo trenutnemu razpoloženju, ki ni odvisno od vsebine govora, marveč od govornikovega glasu in korajže. Jutri bomo dokazali, da se dajo take množice zapeljati tudi posameznim besedam resnih govornikov, ki govore stvarno, ki pa niso dovolj pazljivi na vsako svojo besedo.

ČRNA DESKA.

(Sodelujte! Le javnost more pomagati!)

Invalid, državni uradnik, ki ima 2400 kron na mesec plače z dokladami vred, je napravil dosedaj že sedem prošeni na stanovanjski urad, a brez uspeha. Le enkrat mu je bilo nakazano neko stanovanje, kjer se je pa že vnaprej vedelo, da ostane v slučaju rekursa dotične stranke zopet brez stanovanja. Končno se mu je pa sedaj posrečilo zvedeti za neko stanovanje, ki je bilo izpraznjeno dne 6. februarja 1922, in sicer v Križevniški ulici št. 6, I. nadstropje. To je tudi prijavil stanovanjskemu uradu in oplenem zaprosil za nakazilo istega. Po dolgem trudu Organizacije vojnih invalidov se mu je končno vendarle nakazalo to stanovanje, in sicer z odlokom Opr. št. 679/22 z dne 11. februarja 1922. Toda proti temu odloku se je pritožil gospodar te hiše g. prof. Fabinc, ker je hotel v to stanovanje spraviti neko stranko, ki je bila pripravljena, da postavi na lastne stroške zidan štedilnik v to stanovanje — cena 7 do 8 tisoč K. (V tem stanovanju je bil dosedaj le železen štedilnik, katerega je pa gospodar vzel iz stanovanja). Kje pa naj vzame danes ubog državni uradnik 7 do 8 tisoč, da postavi gospodarju štedilnik itd.?

Na ta način je sedaj stanovanje že od 6. februarja prazno — in to se pravi ublažiti stanovanjsko bedo. Ta uradnik stanuje sedaj z ženo in 1 otrokom v mali sobi s prehodom in brez kuhinje, kar gotovo ne zadostuje družinskim zahtevam, dočim ima stranka, katero protežira gospodar iz gori navedenih razlogov, baje že primerno stanovanje.

Makučeva resolucija.

V zadnji številki »Delavskih Novic« nas napadajo, ker nismo bili za Makučevu resolucijo na draginjskem shodu. Zato bomo še enkrat povedali, zakaj nismo mogli biti za njo.

Ta resolucija trdi, da raste draginja zato, ker nimamo pravih strokovnih organizacij. Ona trdi, da so v Zagrebu za 100 odstotkov višje plače, — menda zato, ker imajo tam strokovne organizacije, kakor si jih želi g. Makuc, dočim pri nas takih strokovnih organizacij ni. S tem hoče g. Makuc (vsaj nevede) trditi, da naša kovinarska, lesna in druge organizacije ne vrše svoje dolžnosti.

Če je namreč res, da so v Zagrebu za 100 odstotkov višje plače, kakor v Ljubljani, so višje le v teh strokah, (pravimo, če je res), ne pa na državnih železnicah in pri rudarjih, — toraj v edinih strokah, kjer se more govoriti o razpuščenih strokovnih organizacijah.

Med zaupniki zgoraj omenjenih strokovnih organizacij pa je mnogo zmožnih in odličnih Makučevih političnih prijateljev, — saj naše strokovne organizacije so nevtralne in če misli g. Makuc, da sme te napadati, ne ve kaj dela. Nihče tem zaupnikom ne brani, da store za proletariat kar morejo. Mi smo tudi uverjeni, da so storili, kar se da v danih razmerah storiti. Zato se nam zdi nedopusten greh, ako se vzbuja proti njim nezaupanje. Eno je sicer res: ako bi bili od vsega početka enotni in ako se ne bi bili nikdar cepili, potem bi bilo mogoče neprimerno več doseči, kakor danes. A kdo je tega kriv? Vaša tretja internacionala, ki misli, da bodo delavstvo osrečili razkoli. V točki 2. znanih 21 točk stoji:

Vsaka organizacija mora natančno in sistematično iztrebiti iz vodilnih in odgovornih mest delavskega gibanja in strokovnih organizacij, reformiste, centriste (to je socialiste vsake barve) in jih nadomestiti z iskušenimi komunisti.

V 10. točki stoji, da se morajo boriti vsi komunisti proti amsterdamski internacionali. — Torej — pusti, da te ubijem, pa bo mir in sloga!

Tretji kongres pa komuniste javno uči, naj se skušajo tem, kjer to ni mogoče drugače, vriniti v socialistične strokovne organizacije, — z namenom, da tako dosežejo, kar je zgoraj ukazano.

Vprašamo vse, ki mislijo pošteno: Ako smo razdrobljeni in če nam gre res zategadelj slabo: Kdo je tega kriv? Ako ni vaša resolucija nezasluzena obtožba vaših lastnih najboljših zaupnikov in ako je v njej le iskrica resnice, na čigav naslov bi jo morali nasloviti? —

Mi smo močni, ker je z nami resnica. Vi ste slabi, ker zidate na laž.

Politične vesti.

+ Aliagića niso pomilostili, temveč ga bodo obesili. Stol sedmorice je odbil prošnjo za pomilostitve atentatorja Aliagića, ki je ustrelil ministra Draškovića. Zato so sklicali včeraj socialisti shod akademske omladine na zagrebški univerzi, kjer je prišlo do hrupnih demonstracij med nacionalističnimi skupinami in socialističnimi. Sklicatelj so vkljub viharnim prizorom mogli odposlati brzojavko za pomilostitev Aliagića. Medtem je že prišel iz Sarajeva krvnik Seifert, ki bo izvršil obešenje. K temu skandalu belgrajske vlade se še povrnemo.

+ Burni prizori v narodni skupščini. Pri včerajšnji seji narodne skupščine je prišlo do viharnih prizorov, ko je odgo-

varjal zunanji minister Ninčić ena interelacija v reških dogodkih poslanca sodruge Etbina Kristana in tovarišev. Minister Ninčić je nato s pesniško živahnostjo opisoval položaj na Reki in izven Rese. Poslanci narodne skupščine so razburjeno komentirali njegova pojasnila, ker so imeli priliko prepričati se, da deluje zunanje ministrstvo nad vse pričakovane klavrno...

+ Vladne odredbe proti njenim političnim nasprotnikom. Minister za pravosodje je poslal narodni skupščini dopis, v katerem zahteva izročitev sledečih poslancev sodišču: dr. Stjepana Radića, dr. Mata Drinkovića in dr. Mirka Košutića zaradi prestopkov po § 92. ozir. 103. kaz. zak., člen 1., točka 4. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Belgrajska vlada namerava napraviti kratak proces z vsemi svojimi političnimi nasprotniki. Vendar pa je gotovo, da ne bo s svojimi drakoničnimi odredbami žela uspehe. Nasilje je namreč zelo slabo orožje.

+ »Zeničnosti« finančnega ministra Kumanudija. Ker so merodajni krogi energično protestirali proti moratoriju, so se radikalni in demokratski zastopniki sporazumeli, da še ne pride zakon o regulaciji plačil v inozemstvo pred skupščino, dokler se ne bo finančni minister pogovoril s posameznimi klubi, da jih na ta način prepriča o upravičenosti omenjenega zakona. Dr. Kumanudi misli, da bo dosegel uspehe.

+ Delnice so nevaren kraj za ministre. Ministrski predsednik Pašić je zadnje čase postal nahoden. Zdravniki so mu svetovali, da bi odšel na odih v zdravilišče Delnice. Toda radikalski poslanci so se uprli predpisom zdravnikov in so sklenili, da ne sme oditi Pašić v Delnice, ker so v Delnicah ubili ministra Draškovića. Pašić se bo odšel tedaj drugam zdraviti.

+ Nekaj o boleznih ministrskih predsednikov. Tudi na Angleškem je napolčila doba vladne »krize«, ki jo bodo morali rešiti z razpisom novih volitev. Sedanja vlada namreč ne predstavlja volje ljudstva kakor je to sploh običaj v vseh kapitalističnih državah. Ministrski predsednik Lloyd George je že obolel in bo baje nastopil daljši dopust.

+ Delegati male antante so se zakasnili. Konferenco gospodarskih strokovnjakov male antante in Poljske so odgodili, ker še niso prišli vsi delegati v Beograd. Konferenco bo otvoril zunanji minister Ninčić, ki je baje najboljši govornik. Vendar pa ne bo veliko dosegel s svojim jezikom, ker je razvoj socializma nezadržljiv.

Dnevne vesti.

Halo, Vrhnika! Halo, Gorje! Včeraj (v pondeljek) popoldne smo dobili prva kratka poročila, da je delavstvo v teh krajih pri nekaj podjetjih stopilo v stavko. (Gl. uvodne brzojavke). Delavstvo se je poslužilo skrajnega sredstva, da ukroti zločinsko krivičnost svojih parazitov. Nadaljnja poročila so ugodna. Tudi za Gorje, kjer zavednost in solidarnost med večino lesnih delavcev ni bilo doslej ravno sijajno. Upamo, da bodo ti delavci sedaj, ko so bili prisiljeni, da store zadnji korak za obrambo svojih življenj, izprevideli poizidu svojega gibanja, kaj je njih dolžnost, če hočejo delati proletarskemu razredu čast.

Na Vrhniku je usnjarsko delavstvo zastavkalo: 1. ker je bil odpuščen neki usnjar, češ, da je pričal zoper podjetje. To je ena izmed nesramnosti gospoda

Pollaka in njemu podobnih katoličanov, ki bi morali vedeti, da je treba tako osebo tožiti, da se izkaže, če je po krivem pričala, da ne sme pa pravičen človek, magari če je buržuj in katolik poleg tega, nikoli na podlagi pavšalnega sumničenja rabiiti nasilje proti drugemu človeku. — 2. Ker ni tvrdka plačala 20 odstotnega poviška, ki je bil sklenjen 14. januarja pri Zvezi industrialcev in ravno v pisarni »Indusa«. Ta je pa lepa! Tako izgleda v resnici krščanski solidarizem med delavstvom in podjetnikom, če mu snameš krinko raz obraz. Gospodje krščanski izkoriščevalci se svojih pogodb istotako ne drže kakor vsi drugi izkoriščevalci in je ravno v tem slučaju zelo jasno videti, da jim gre pri njihovem katoliškem socializmu le za to, da namečejo nezavednim revnim backom peska v oči. To naj si vse delavstvo dobro zapomni! — 3. Ker podjetje noče izklačati obljubljene nagrade za nadurno delo v znesku 450 K. Je še tisoč stvari, ki je delavstvu vzelo potrpljenje, pa o tem bomo še itak pisali, da ne bo Pollakovcem preveč greben rastej.

V zadnjem času smo priobčevali vrsto člankov o razmerah v slavni Le-gwartovi tovarni za konzerve. Kdor je nazno prebral tiste članke, je moral videti, da bo zadeva končala s stavko. Upajmo tudi, da s popolnim porazom gospodov debeluharjev. Delavstvo je med sabo solidarno, le nekaj je bilo toliko nezavednih ali figoskih, da je na ljubo svojim teptalcem pljunilo v lastno skledo in šlo delat. Te si dobro zapomnite! Zaradi obračuna! Tem sramotnim stavkokazom se hoče delovodja Klemenc prikupiti s tem, da jim je dovolil, da se svinjskih jetrec najedo, kolikor morejo zdržati. Čudno, da so ti prilizovalci navzlic naklonjenosti, ki jim jo gospoda izkazuje, še tako lačni, da morajo za jetreca prositi. To pač kaže, da tudi takim izdajalcem kapitalizem ne izkazuje preveč dobrote in nastane torej vprašanje, če se jim res izplača, umazati se s takim grehom. Opozarjamo stavkokaze v govejskem oddelku, da pridemo te dni z raznimi skrivnostmi na dan in zlasti gosp. Hrovat Viktor naj ne pričakuje prijetnih presenečenj. Gospod del Fabro je izrekel modro besedo, da delavci niso imeli vzroka, da zastavkajo. Gospoda dobro ve, da so delavcem vzeli stanovanje in hrano in še tistim, katerim so obljubili raj na zemlji pri sprejemu v Zagrebu. Plače so tako nizke, da delavstvo ž njimi ne more plačevati še hrane in stanovanja. Kaj torej hočete? No, upamo, da vam bo zavedno delavstvo že dalo primeren odgovor na to vprašanje. O teh dogodkih bomo še pisali.

Pamet, gospodje, in manj praznih besedi! Včerajšnji »Narod« poroča, da namerava vlada ukiniti nekaj javnih bolnišnic, ker so stroški preveliki. To je res da nesramnost, če vlada kaj takega misli in ji lahko garantiramo, da ji te vrste proklete rokodelstvo v tem slučaju ne pojde zlahka izpod rok. Smešno pa je, kako se vede »Narod« ob tej priliki. Čuj-te in strmite: Mi smo celo tako radikalni, da zahtevamo, naj se prej kot bolnišnice zaprejo — gledališča, če ni in ni denarja. Kosarne, gospodje, kosarne, pa ne gledališča, potem denarja ne bo manjkalo. In čemu vam je treba vojnih ladij? In ministrov po milijon kron na leto. In dispozijskih fondov po 400 milijonov? In še tisoč drugih stvari, s katerimi pijete ljudstvu kri. Ne bolnišnice se ne smejo zapreti. Ali pa, če jih, naj pustijo vsaj od-

delke za možgansko-bole, da bomo v-
nje mogli spraviti vse »radikalne« ele-
mente...

Državna posredovalnica za delo. Pri
vseh podružnicah »Drž. posredov. za de-
lo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Mur-
ski Soboti je iskalo v preteklem tednu od
19. do 25. februarja 1922. dela 228 moških
in 104 ženskih delavskih moči. Delodajalci
so pa iskali 103 moških in 65 ženskih de-
lavskih moči. Posredovanj se je izvršilo
92. — Promet od 1. januarja do 25. febru-
arja 1922. izkazuje 3907 strank in sicer
1680 delodajalcev in 2227 delojemalcev.
Posredovanj se je izvršilo v tem času
873. Dela iščejo: vinič. družine, kovinar-
ji, mizarji, kolarji, sodarji, mlinarji, peki,
mesarji, tesarji, zidarji, sedlarji, natakar-
ji, natakarice, rudarji, šivilje, perice, vz-
gojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci,
vajenke itd. V delo se sprejmejo: rudar-
ji, mizarji, zidarji, lončarji, poljski delav-
ci, vrtnarji, kolarji, knjigovodje, pisarni-
ške moč, vzgojiteljice, služkinje, kuhari-
ce, vajenci, vajenke itd.

Ljubljana.

Tizian in van Dyck v Ljubljani. Ker
»Jugoslavija« v svoji nedeljski številki že
vnovič blebeta v svoji nevednosti, da po-
seduje gospa Golob na Sv. Jakoba na-
nabrežju Tizianova in Van Dyckova
slikarska dela umetniške vrednosti in
ker pozivlja naj ta dela kupi kak
»mecen« in jih tako reši pred nakupom
od strani tucev, objavljam sledeče vrsti-
ce: Merodajni strokovnjaki, ki so si pri-
zadele slike ogledali že pred pol leta, so
ugotovili, da so to stari, brezpomembni
izdelki ne Tizianovi in tudi ne Van Dy-
ckovi, ampak ne ve se koga. Da torej še
sedaj neki krogi »najboljših« ljubljanskih
kritičarjev javnosti blebetajo o Tiziano-
vih in Van Dyckovih slikah, moremo to
smatrati za navadno laž, za katero tiči
zatec — dobra kupčija! Ti krogi bi go-
tovo radi, da bi jim kdo nasedel in bi
tako radi prav poceni obogateli. To je
čisto prozoren namen in je celo početje
nemoralno. —la.

DELA VSTU!

Na Vrhniki in v Gorjah pri Bledu so
izbruhile stavke. Morda ni nikjer tako
nesramno krivičnega in izkoriščevalske-
ga sistema kakor v prizadetih podjetjih.
Čre za to, da damo naraščajoči nesram-
nosti slovenskega kapitalizma občutno
lekcijo. Ne smemo pustiti, da bi se stav-
kujoče delavstvo osamljeno borilo za
svoje in za nas vseh pravice. Proletarci,
pokažite vsi do zadnjega da stojite kakor
en mož ob strani svojih bratov trpinov v
boju proti skupnemu sovražniku! Da bo-
do lažje vztrajali na bojišču, priskočite
jim na pomoč! Vsak tudi najmanjši pri-
spevek, bo povečal njih odpor. Pošljite
prispevke eventuelno na uredništvo na-
šega lista. Ne pozabite, da bode prej ali
slej sami v enakem položaju kakor oni
in da vam bo tedaj dobro delo, če vam
bodo na enak način izkazali svojo hva-
ležnost in proletarsko zavest!

Pšenične cene rastejo neprestano.
Pk je bila v Novem Sadu 27. februarja
4.75 Din., 28. februarja 4.80 Din., 1. marca
4.88 Din., 2. marca 5 Din. V Sisku je bila
4. marca že 5.25 Din.

Borzni spekulanti pa še vedno štra-
kajo. V Belgradu se počasi začenja trgo-
vati: pod vladnim pritiskom dinar lepo
stopa. V Ljubljani se je plačevala lira v
ponedeljek uradno po 1.50 Din., torej skoro
za tretjino! Seveda, to je prisiljen kurz.
V Curihu je naša krona zopet padla: 6.
marca je veljala 1.50 cent.

E. P. K.

Nedelavnost.

Eden največjih duhov sveta, nemški
pesnik Goethe je, preden je izdihnil svojo
dušo, vzkliknil: »Več luči!« Svet je od te-
ga časa silno napredoval, tehnika slavi
svoje trijumfe, človeški um je prodrl v naj-
globlje tajne, povzpел se je do zvezd.

In človeštvo? Večen in po vsem sve-
tu se razlegajoči je klic po sreči. Ali je so-
dobna družba srečna? Ni! Vsa družba je
razdeljena v dve skupini: posedujočih, ki
uživajo, in delavskih, ki trpe. In smelo tr-
dim, da nobena od teh ni srečna.

Ljudje, ki so obogateli, ki imajo vsega
dovolj, so tako prepojeni sebičnosti, so to-
liki sužnji mamona, da niti v uživanju ne
morejo biti srečni. Ne morejo biti srečni,
ker pogrešajo srčne kulture. Sam razum
brez srca je mrzel. Razumljivo pa je, da
tudi druga skupina ne more biti srečna.
Živeti iz rok v usta, gledati dan za dnem
pred seboj grozeči in zlovesči obraz bede,
te izmzgava. In če porabi človek vse živ-
ljenske sile le, da se ohrani, mu ne ostane
mnogo za plemenitev duha.

Silno demoralizacijo je zanesel na
svet posedujoči razred. Ko je delovni člo-
vek videl, da se živi tudi brez dela, ga je
jel posnemati. Prva posledica je bila, da je
padla produkcija. Druga, da se je nede-
lavnost bolj in bolj razširjala. Nastopila je
svetovna kriza. Mimogrede omenjeno, ima
ta vzrok tudi v splošnih gospodarskih od-
nošajih, provzročenih po kapitalizmu —
in pojavila se je vsesplošna zahteva: »Več
dela!«

Kapitalizem je hotel stvar takoj izko-
ristiti in absorbirati sam vse blagodejne
posledice dela. Delavske organizacije so
storile po možnosti svoje in zahtevale, da
se delo tudi plača, sicer pomeni delo —
sužnjost. V splošnem je prodrlo načelo,
da je odvisen položaj vsega sveta od dela.

Sedaj pa kar na boleče mesto! Naj-
lepši vzgled, kako država ne sme delati,
je naše narodno zastopništvo. Izvolilo ga
je ljudstvo; kako, bodi bogu potoženo!

Saj nam ni treba naštevati vseh kriz,
ki mučijo mladi državni organizem: finanč-
no, železniško, ministrsko itd. Ugotavlja-
mo le, da imamo kriz, kakor gobavec gar-
rij in da tako ne more iti dalje.

Do teh vrstic me je navedlo vprašanje
upravne razdelitve naše države. Po tolikih
mukah porojena država hira kakor nebog-
ljeno dete. Zakaj? Radi brezvestne nede-
lavnosti njenih predstavnikov.

Došlo je posloval posebnost v ta namen
izvoljeni odbor za upravno razdelitev dr-
žave. Ni tu mesto, da bi razpravljali o na-
čelih, kako naj se razdeli. Stoji, da pri tem
ne more ostati, kakor je; naloga poslan-
cev, zastopnikov ljudstva je, da to delo iz-
vrše po svoji najboljši vesti in zavesti. Pa
glejte! Odbor posluje mesece in mesece
in ko poteče po ustavi določeni rok, dela
ni izvršil. Zasebni podjetnik nesposobnega
delavca odpusti, država ga odlikuje! Po
določilih ustave je prešla ta razdelitev na
zakonodajni odbor, ki je izvolil poseben
odsek in mu poveril to nalogo. Tudi ta ni
zmožen in prosi za podaljšanje roka. Res
je stvar važna z načelne strani in obilica
gradiva otežkoča delo, vendar si ne more-
mo misliti, da bi se ne dalo v doglednem
času izvršiti. Kakor je videti, pride razde-
litev, kakor to določa ustava, pred plenum
narodne skupščine. Ker je znano, da nar-
odna skupščina nikdar nima »kvoruma«,
ker so gospodje poslanci prekomodni, da
bi posečali seje narodne skupščine ali pa
imajo osebne opravke, moremo z goto-
vostjo sklepati, da tudi tu ne bodo ničesar
naredili. Besedo bo imela potem vlada in
ta stori, kakor ji bo pač kazalo. To se pra-

vi, da bo eno najbolj perečih vprašanj re-
šeno brez ljudstva, in to samo radi nede-
lavnosti narodnih poslancev.

Trpke besede silijo človeku na jezik.
Pa postoj, prijatelj in ne obdolžuj poslan-
cev in vlade nedelavnosti! Saj so tudi ne-
kaj ustvarili: zakon o zaščiti države, za-
kon o redu i radu itd. Teh zakonov se pa
boj, ker čuvajo državo! To se pravi, da ti
ne dovoljujejo pravic, ki ti gredo kot svo-
bodnemu državljanu, da si vladajoča gos-
poda tem lažje prisvoji vse predpravice.

Ta naravnost nenaravna nedelavnost
je že tolika, da se je začelo zgrazati že
pošteno časopisje »državotvornih« strank.
Tako priobčuje »Politika« v eni svojih
zadnjih številčk oster uvodnik, kjer opo-
zarja poslance, naj vsaj hodijo k sejam,
češ, da vendar ni nobene težave sedeti na
klopi in molčati.

Pravkar doznavam, da je imec včeraj
pododsek za upravno razdelitev države
sejo, ki pa je bila tajna. Pri nas je vse taj-
no in to je tista velika nesreča. Ljudstvo
ne sme nikoli vedeti, kaj se godi z njegovo
usodo. Gospoda se igra z njegovo bodoč-
nostjo. Toda tako ne pojde dalje in vedno
bližje je dan, ko izpregovori ljudstvo sa-
mo!

Iz stranke.

Spošnja Šiška. Jutri, v sredo se bo
vršil v »Zadružnem domu« diskusijski
večer, kakor vedno točno ob 19½. Pobi-
rala se bo tudi članarina. Zaupniki naj
prinesejo zbiralne listke s seboj.

Dopisi.

Prevalje. V dopisu z dne 25. febru-
arja 1922 pod »Dopisi« Prevalje, se glasi
peti stavek: Če pa rabi uradnik v Pre-
valjah premog, ga takoj dobi in po taki
ceni, da ne vemo, ali je za voznika ali pa
za premog. Pišejo nam iz uradniških
krogov, naj bi resnici na ljubo ta stavek
v toliko popravili, da morajo državni
uradniki v Prevaljah prositi prvič osred-
nji urad oddelek za premog v Ljubljani
za dobavo premoga, drugič ga morajo
ravno tako drago plačati kakor vsaka
druga stranka, to je 62 K 4 vin, za me-
terski stot in drva za dom za en voz 40
kron. Iz tega je razvideti, da državni
uradniki nimajo pri premogu v Preva-
ljah nobenih privilegijev. Gosp. Oroslav
Verhovnik, sodni oficial, pripominja n.
pr., da je plačal za premog v mesecih no-
vembru, decembru, januarju in februarju
te zime 2100 K in kuri samo kuhinjo in
malo sobo.

Kulturni vestnik.

Repertoar nar. gledališča v Ljubljani.

Opera:

Sreda, 8. marca »Cavalleria rusti-
cana«, Plesna legendica, C.
Četrtek, 9. marca »Evangeljnik«, E.
Petek, 10. marca dramska predstava
»Zlahtni meščan«, B.
Sobota, 11. marca »Madame Butter-
fly«, C.

Drama:

Sreda, 8. marca »Svet«, E.
Četrtek, 9. marca »Hamlet«, Izven.
Petek, 10. marca zaprto.
Sobota, 11. marca »Maryša«, D.

*
**Koncert jugoslovenskih narodnih pe-
smi** priredi pevsko društvo »Ljubljanski
Zvon« v ponedeljek, dne 13. marca t. l. v
Unionu. Sodelujejo: operna pevka g. Vil-
ma de Thierry-Kavčnikova, operni pe-

vec g. Leopold Kovač ter društveni moški in mešani zbor. Vstopnice v trafikki v Prešernovi ulici št. 54.

VAŽNOST HRANILNIC.

Za vsako stran človeškega življenja je našel človek posebno merilo, ki kaže kot toplomer dvig ali padec merjene stvari. Za izobrazbo kakega naroda, pravi Nemeč, je najboljšo merilo milo, kolikor ga porabi ves narod, razdeljeno na posamezne glave. Čim več ga porabi, tem višje je izobrazba. Kaj ne, kako navadno merilo za tako imenitno stvar kot je izobrazba! Merilo za gospodarsko moč kakega naroda pa je število gospodarskih zadrug; čimveč zadrug, tem večje zaupanje zunanjega sveta v nakupno in plačilno moč dotičnega naroda. Največjega gospodarskega in gospodarsko-vzgojnega pomena je nedvomno hranilnica. Hranilnica je tista naprava, ki zbira križem sveta prihranke gospodarsko zavednih ljudi, da jih na drugi strani podjetnost porabi v narodov blagor. Cesar ne zmore vinar, zmore krona, če je ta še nraslaba sto, tisoč, milijon kron. Najnižja plast naroda, delavci — proletariat, se mora tudi tu rešiti pred posameznimi denarnimi mogotci, ki vladajo danes svet. Kje pa je rešitev? V varčevanju. Kam edino spadajo delavčevi prihranki? V delavsko hranilnico. Katera je delavska hranilnica? Hranilni oddelk Konsumnega društva za Slovenijo v Ljubljani, ki je do danes nabral za 3.500.000 K delavskih prihrankov in jih obrestuje po 4½%, odnosno one na daljši odpovedni rok po 5%. Delavci, nosimo svoje krone v svojo hranilnico!

Po svetu.

— Novi izumi na polju elektromagnetov. Znano je, da sloni elektrotehnika naših dni na vzajemnem delovanju elektrike in magnetizma. Če denemo kos železa v kak krog, v katerega je napeljan električni tok, postane železo magneti-

čno, to je ono privlači drugo železo. Narobe nastane električni tok, če denemo magnet v krog, ki je omotan z žico. Na tem načelu sloni vsa današnja elektrotehnika, vsi telefoni, brzojavni, električni zvonci itd. Le ena neugodnost je pri tem. Železo ostane namreč kratko dobo magnetično tudi potem, ko nanj ne deluje več električni tok. Ta nedostatek sta odpravila Danca Jonsen in Rabek, ki sta iznašla posebno vrsto kamena, ki ga s sijajnim uspehom uporabljata namesto železa in ki izgubi takoj magnetičnost, ko tok preneha. Tako so na temelju njunega izuma izdelali aparat za brezžični brzojav, s katerim je mogoče odtisniti v eni minuti 2000 besed, in sicer nad vse jasno in kljub veliki hitrosti, s katero se odtiskavajo besede. Brez dvoma je, da bo povzročilo to odkritje velikanske posledice glede nadaljnjega razvoja elektrotehnike.

— Apno — zdravilo proti jetiki. Pariški zdravnik dr. Cantiere je obvestil medicinsko akademijo v Parizu o novi metodi zdravljenja tuberkuloze. V svoji spomenici opozarja najprej na dejstvo, da niti eden od delavcev, ki delajo pri peči za žganje apna, ni obolet na jetiki. Zato je dr. Cantiere poskusil zdraviti svoje bolnike tako, da jih je postavil v enake atmosferske prilike, v kakršnih žive imenovani delavci. Rezultat je bil zelo ugoden, ker je mogel zabeležiti 40 odstotkov ozdravljenja. Slične poskuse z istim rezultatom je napravil že tudi neki njegov stanovski kolega.

— Žrtve kuge in kolere. Po raznih uradnih statistikah kulturnih evropskih držav je v preteklem letu razsajala kuga najbolj v angleški Vzhodni Indiji, kjer je umrlo 113.000 ljudi. V nizozemski Indiji je zahtevala kuga 880 žrtev. V Siamu je umrlo za kugo 67. Na Kitajskem — v kolikor je znano — komaj 7 oseb. V Franciji je bilo 30 slučajev, v Angliji 1. Iz Rusije in Poljske ni točnih podatkov, vendar pa je sigurno, da je tamkaj za kugo pomrlo izredno mnogo oseb.

UTRINEK.

Iz raznih knjig se boste poučili, kako se je razvijalo življenje; kako je postal iz živali človek, ki je živel v začetku v duplinah, na drevju in kako se je povzpental višje in višje. Kako je iznašel ogenj, kako je prvič začel rabiti kamen in potem iz njega izdeloval primitivno orodje. Kako je prišel od kamna, ki ga je lučal za svojim sovražnikom, do loka in pšice pa do današnjega topa in oklopnače. Kako je prišel od najprimitivnejše motike do današnjih poljedelskih strojev, od pisanja na lubje do modernih tiskaren. In človek gre še vedno naprej. Danes je še barbar, včasih je še popolna žival. Vsakdanji umori to dokazujejo; izkoriščanja potrjujejo to resnico; in potrjujejo jo številne druge take lastnosti, ki jih je podedoval človek od živali. Biblija hoče držati človeštvo na eni gotovi stopnji verovanja. »Ne preiskuj, kajti že dvom je smrten greh. Veruj in ne vprašuj.« Toda človek ne verjame, zato preiskuje, razkriva in potem išče novih dokazov in nova razkritja slede. Znanost ne reče: »Veruj!« ampak hoče dokazov. Dokler jih nima, jih išče. Moderna tehnika, znanost in želja po boljšem, popolnejšem tira človeštvo naprej v boljšo civilizacijo.

Liter vina velja 10 dinarjev, »Naprej« velja za cel mesec samo 10 dinarjev. — Premišljaj, predno izbereš!!

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSSJ).
Odgovorni urednik: France Svetek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Leča, nova, debelozrnata, zelo mehka za kuhno se dobi pri **SEVER & KOMP.,** Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. Zahtevajte naš cenik vrtnih in poljskih semen.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.
TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Tovarna Barva vsakovrstno — blago.
JOS. REICH Kemično čisti obleke.
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:
Maribor Gosposka ul. 38
Novomesto Glavni trg
Kočevje št. 39

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. Zozaj

Telefon 336. „Brzojavni naslov Nakupovalna Ljubljana“.
Čekovni račun št. 10.473.

„Pošljite naročnino!“

Delniška glavica:
K 20.000.000—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6.500.000—

Podružnice:
Novo mesto, Raket,
Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni št. 146, 458.
Brzojavke:
ESKOMPTNA.